

HANDLEIDING voor het opvangen en grootbrengen van eekhoorns

Een uitgave van

Stichting Eekhoornopvang Nederland
www.eekhoornopvang.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
---------------------	----------

ALGEMEEN

2. De eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)	5
---	----------

3. Het aantreffen van hulpbehoevende eekhoorns	8
3. 1. Datum en vindplaats	
3. 2. Jonge eekhoorns	
3. 3. Volwassen eekhoorns	

OPVANG VAN EEKHOORNS

4. Leeftijdsbepaling	9
4. 1. Jonge eekhoorns	
4. 2. Volwassen eekhoorns	

5. Geslachtsbepaling	11
5. 1. Jonge eekhoorns	
5. 2. Volwassen eekhoorns	

6. Huisvesting	12
6. 1. Huisvesting binnen	
6. 1. 1. Jonge eekhoorns	
6. 1. 2. Volwassen eekhoorns	
6. 2. Huisvesting buiten	
6. 2. 1. Jonge en volwassen eekhoorns	

7. Warmte	14
7. 1. Jonge eekhoorns	
7. 2. Volwassen eekhoorns	

8. Voeding	15
8. 1. Jonge eekhoorns	
8. 1. 1. De eerste 24 uur	
8. 1. 2. Voedingsformule	
8. 1. 3. Mengverhouding	
8. 1. 4. Voedingsschema	
8. 1. 5. Voedingsmethode	
8. 1. 6. Vijf à zes weken	
8. 2. Volwassen eekhoorns	
8. 2. 1. Volwassen eekhoorns	
8. 2. 2. Zieke en gewonde eekhoorns	

9. Wegen	19
9. 1. Jonge eekhoorns	
9. 2. Volwassen eekhoorns	
10. Hanteren	20
10. 1. Jonge eekhoorns	
10. 2. Volwassen eekhoorns	
11. Gedrag	21
11. 1. Jonge eekhoorns	
11. 2. Volwassen eekhoorns	
11. 3. Gedragsverrijking	

TERUG IN DE NATUUR

12. Uitwennen	24
12. 1. Jonge eekhoorns	
12. 2. Volwassen eekhoorns	
13. Uitzetten	25
13. 1. Jonge eekhoorns	
13. 2. Volwassen eekhoorns	

Copyright: Stichting Eekhoornopvang Nederland, 2004 / Mieke Holtslag.

Copyright foto's: Stichting Eekhoornopvang Nederland / Jaap Holtslag.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

1. Inleiding

Zo'n 15 jaar geleden kreeg ik voor het eerst een babyeekhoorn in opvang. Ik was werkzaam als vrijwilligster bij de Dierenbescherming afdeling Utrecht e.o. Mijn man en ik verzorgden in die tijd de eerste opvang voor gevonden dieren en zorgden dat ze zo snel mogelijk bij een gespecialiseerd opvangcentrum terechtkwamen. Maar waar breng je nou een babyeekhoorn naar toe? Stad en land werd afgebeld en overal werd hetzelfde advies gegeven, namelijk euthanasie. Het zou onmogelijk zijn om eekhoorns handmatig groot te brengen. Nu ben ik (gelukkig) nogal eigenwijs van aard en dacht: eerst zien en dan geloven. Met veel moeite kregen we het eekhoortje groot en lieten het weer los in de natuur. Na enkele jaren af en toe een eekhoortje opgevangen te hebben werd besloten een stichting op te richten, uitsluitend voor de opvang van eekhoorns. Nu, na 12 jaar, heb ik zo'n 2500 eekhoorns in handen gehad.

Na jarenlang tobben met zelfgemaakte melkvoeding (flesvoeding) en enkele kant en klare melkpoeders voor honden en katten, was er niet de overtuiging dat deze ingrediënten een volledige melkvoeding zouden zijn voor het met de hand grootbrengen van eekhoorns. Na lang zoeken werd in Amerika een bedrijf gevonden dat de juiste melkpoeder op de markt bracht voor eekhoorns. Dit zorgde voor een groot aantal eekhoorns die konden worden teruggezet in de natuur.

Vaak gaf men commentaar dat je eekhoorns niet op moet vangen omdat het "de natuur" is als ze in de problemen komen. Ik durf wel te zeggen dat 90% van al deze hulpbehoevende eekhoorns bij de Stichting Eekhoornopvang terecht kwamen door (in)direct toedoen van de mens. Ik vind het onze plicht als mens om deze hulpbehoevende eekhoorns een tweede kans te geven. Heel af en toe komen er foutjes van moeder natuur binnen en die liet de opvang op een dierwaardige manier vertrekken naar de eekhoornhemel. Ook dat is dieren helpen.

Ik vind het van groot belang dat de opgedane kennis en ervaring op schrift wordt gebracht en dat voor iedereen beschikbaar te stellen in het belang van de eekhoorn. Deze uitgebreide handleiding bevat algemene en specifieke informatie over de opvang van jonge en volwassen eekhoorns. Omdat er een belangrijk verschil is tussen de opvang van jonge en volwassen eekhoorns zijn bijna alle onderwerpen opgedeeld in jong en volwassen. Ik hoop met deze handleiding een bijdrage te kunnen leveren aan goede opvang voor alle hulpbehoevende eekhoorns.

Mijn speciale dank gaat uit naar Joke Amons die mij, daar waar nodig, steeds weer nieuwe inspiratie gaf, meedacht over alle onderwerpen en last but not least, de totale lay-out voor mij verzorgde.

Mieke Holtslag
Voorzitter Stichting Eekhoornopvang Nederland

November 2004

2. De eekhoorn (*Sciurus vulgaris*)

De rode eekhoorn behoort tot de familie van de Sciuridae (Eekhoornachtigen) in de orde Rodentia (Knaagdieren) van de klasse Mammalia (Zoogdieren) en ze komen al miljoenen jaren voor. In Nederland komt alleen de rode eekhoorn voor, genoemd naar de roodbruine vacht. Ze komen niet alleen in Europa voor, maar ook in het noordelijke deel van Azië. Eekhoorns leven in gemengde bossen waar veel soorten bomen staan. Ze hebben een voorkeur voor naaldbossen, het liefst in oude, hoge bomen.

De eekhoorn is één van de weinige zoogdieren die overdag actief is. In de zomer vooral in de vroege morgen en in de late namiddag. In de winter is hij slechts enkele uren per dag actief.

De rest van de tijd brengt hij rustend of slapend door in comfortabele nesten, waarin de temperatuur (aanzienlijk) hoger is dan buiten. De eekhoorn houdt geen winterslaap en blijft alleen bij nat weer in zijn nest. Hij kan slechts een paar dagen zonder voedsel. Omdat de leefgebieden van bijna alle dieren - dus ook die van de eekhoorns - almaar kleiner worden, komen ze steeds meer bij de mens in de buurt, zoals in stadsparken, tuinen en op campings.

Uiterlijk

De vacht van de eekhoorn is roodbruin, terwijl de buik spierwit is. Soms hebben ze wat grijze haren op de kop en de flanken. Er zijn ook bijna zwarte en lichtrode dieren. Eekhoorns hebben een zomer- en een wintervacht en ze verharen tweemaal per jaar met uitzondering van de staart en de oorpluimen, die verharen maar één keer per jaar.

Roodbruine eekhoorn

Zwarte eekhoorn

Een volwassen eekhoorn weegt tussen de 250 en 300 gram. Ze hebben van kop tot teen een lichaamslengte van 20 cm en voor z'n pluimstaart komt er nog eens 15 cm bij. Tussen de vrouwtjes en mannetjes is er geen verschil in grootte. De bolle ogen zitten aan de zijkant van zijn kop waardoor de eekhoorn alles wat er voor en schuin achter hem gebeurt in de gaten kan houden. De oren zijn vrij klein, maar door de pluimen lijken ze groter. De oren zijn gevoelig voor geluid. Eekhoorns hebben korte voorpoten en iets langere, krachtige achterpoten. Aan de voorpoten zitten vier lange tenen en de vijfde is ten hoogste rudimentair (in aanleg aanwezig), namelijk een klein duimpje met een platte nagel. De achterpoten hebben vijf tenen. Aan alle tenen zitten gebogen klauwtjes met messcherpe, meestal witte nagels, waarmee hij een goed houvast heeft in de schors van een boom. In de boven- en onderkaak van de eekhoorn bevinden zich scherpe snijtanden en kiezen. Tussen de tanden en kiezen is een ruimte (diastema). De snijtanden groeien gewoon door, maar door het eten slijten ze steeds af, waardoor het onder- en bovengebitt perfect op elkaar aansluiten. Nog een bijzonderheid aan het gebit is dat de twee onderste snijtanden als de punten van een pincet gebruikt kunnen worden. Daarmee kan de eekhoorn bijvoorbeeld een hazelnoot feilloos openen en zelfs de kleinste stukjes eruit peuteren.

Het meest karakteristiek voor de eekhoorn is zijn lange pluimstaart en deze heeft verschillende functies: voor het evenwicht, voor regulatie van de lichaamstemperatuur en als signaalinstrument. Kenmerkend voor de eekhoorn is het op de achterpoten zitten en met de voorpoten - meestal de duimen - het voedsel vasthouden.

Afhankelijk van de situatie maakt de eekhoorn verschillende geluiden. Bij opwinding zwaait hij met z'n staart en stampt hij met z'n achterpoten, terwijl hij ondertussen een geluid als tjuk-tjuk-tjuk maakt. Hij kan ook grommen en blazen. Als hij lekker op z'n gemak is, hoor je moek-moek-moek. Als jonge eekhoorns met elkaar spelen lijkt het soms alsof ze lachen en krijsen van pret!

Leefwijze

Hoewel eekhoorns echte boombewoners zijn, struinen ze vaak de bosbodem af op zoek naar voedsel. In de herfst begint de eekhoorn wintervoorraden aan te leggen: eikels, noten en kegels worden verstopt in oude vogelnesten, boomholtes of in een kuiltje in de grond aan de voet van een boom. Afhankelijk van het weer spreekt hij de voorraad aan. Vaak echter graaft hij het voedsel pas in de voorzomer op, als de nieuwe oogst nog niet rijp is. Van nature is de eekhoorn niet bijzonder kieskeurig en is hij eigenlijk een alleseter. Maar in de praktijk blijkt dat het voedselaanbod mede afhankelijk is van het leefgebied waar hij woont. Een gevarieerd menu bestaat uit: knoppen, boomschors, jonge uitlopers van takken, eikels, hazel- en beukenootjes en sparren- en dennenzaden. Bovendien eten ze graag bessen en bramen, insecten en paddenstoelen.

Eekhoorns leven altijd solitair, behalve in de paartijd. Dan zoeken de mannetjes de vrouwtjes op. Het gebied dat een eekhoorn bewoont ('home range' of territorium) is van een mannetje ongeveer 7,5 hectare en van een vrouwtje ongeveer 3,5 hectare. In loofbossen zijn deze gebieden aanzienlijk groter, namelijk 9 hectare voor de mannetjes en 8 hectare voor de vrouwtjes.

De meeste eekhoorns gebruiken meer dan één nest. Ze beschikken over slaap-, vlucht- en kraamnesten. Het bolvormige nest met een dwarsdoorsnede van 40 cm, wordt meestal gebouwd op een beschutte plaats hoog in een naaldboom, dicht tegen de stam aan, waar de wind er geen vat op krijgt. Soms besparen ze zich de moeite om zelf takken te verzamelen en kiezen een passend oud vogelnest uit als fundament voor hun bouwsel, bijvoorbeeld een leeg nest van kraaien, eksters of vlaamse gaaien.

Voedselresten

Eekhoornnest in een boom

Voortplanting

Eekhoorns krijgen in de regel twee keer per jaar jongen, rond februari/maart en vervolgens in mei/juni. Na een draagtijd van ongeveer vijf weken worden er drie tot vijf jongen naakt en blind geboren. Het geboortegewicht is 8-12 gram. Het eerste nesthaar verschijnt rond de 10e dag. Na drie weken zijn ze volledig behaard, terwijl de oogjes pas na 30 dagen opengaan. De bovenste snijtandjes komen na 35 dagen door. Als ze vijf à zes weken oud zijn, gaan ze over op vast voedsel. Op een leeftijd van acht weken verlaten de jongen het nest; tot die tijd worden ze door de moeder gezoogd en verzorgd.

Pasgeboren eekhoorns in het nest

Na de zoogperiode zijn de jonge eekhoorns bijzonder speels en doen al vluchtspelletjes met elkaar, zoals het klimmen in spiraalvorm om de boomstam heen. De zelfstandige, jonge eekhoorns blijven vaak maandenlang in de buurt van het ouderlijk nest. Geleidelijk aan verspreiden ze zich in de omgeving op zoek naar een eigen territorium. Na 10 maanden zijn ze volwassen en geslachtsrijp.

De natuurlijke vijanden van de eekhoorn zijn vossen, boommarters en roofvogels. Ook zijn eekhoorns regelmatig het slachtoffer van het steeds drukker wordende verkeer. Hoewel eekhoorns in theorie wel 12 jaar kunnen worden, is de winteroverleving van eekhoorns jonger dan 1 jaar vrij laag, namelijk 30-50%. Volwassen eekhoorns overleven de winters meestal goed: 76% in strenge winters en 96% in zachte winters. Gemiddeld wordt een eekhoorn in de vrije natuur 5-8 jaar.

Wet- en regelgeving

De rode eekhoorn is in Nederland een beschermd diersoort en valt daardoor onder de Flora- en Faunawet. Dit houdt in dat het verboden is dieren behorende tot een beschermd inheemse diersoort, te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

3. Het aantreffen van hulpbehoevende eekhoorns

3.1. Datum en vindplaats

Noteer altijd de datum en de exacte vindplaats van de gevonden eekhoorns. Uit een uitgebreide beschrijving van de vindplaats is al een heleboel informatie te halen. Het is dus erg belangrijk om de vinder goed uit te vragen en naam en telefoonnummer te noteren voor het geval er later nog vragen zijn. Ook kan na de opvangperiode de medewerking van de vinder nog belangrijk zijn bij het terugzetten van de dieren in de natuur.

3.2. Jonge eekhoorns

Over het algemeen zal men nooit jonge eekhoorns zomaar aantreffen omdat eekhoorns hun jongen werpen en zogen in een nest hoog in de boom. Als jonge eekhoorns dan ook worden aangetroffen kan je er meestal van uitgaan dat de situatie niet in orde is.

Voorbeelden uit de praktijk waar jonge eekhoorns zijn aangetroffen:

- de boom waar het nest in zat is gekapt
- kat of hond komt thuis met een jonge eekhoorn
- een eekhoorn die haar nest op een vreemde plek heeft gemaakt bijvoorbeeld in een gammele klimop, in het dak van een huis of bovenop een zonnenscherm
- een nest dat tevoorschijn komt bij bouwwerkzaamheden

In deze situaties is opvangen en verder met de hand grootbrengen noodzakelijk.

3.3. Volwassen eekhoorns

Men zal niet zo snel zieke of gewonde volwassen eekhoorns vinden. Deze dieren zijn schuw en zullen altijd proberen zich te verbergen.

Voorbeelden uit de praktijk hoe en waar volwassen eekhoorns zijn aangetroffen:

- aangereden langs de weg
- kat of hond komt thuis met een zieke eekhoorn
- bekneld in een fruitnet, klem of strik
- in aanraking gekomen met verf, dieselolie, frituurvet enzovoort

In deze situaties is opvangen noodzakelijk.

Eekhoorn in strik

Eekhoorn in fruitnet

Poot geamputeerd door klem

Vossenklem

4. Leeftijdsbepaling

4.1. Jonge eekhoorns

Naast uiterlijke kenmerken zoals vacht, ogen open of ogen dicht is de weegschaal het belangrijkste meetinstrument. Mede aan de hand van het gewicht is de leeftijd te bepalen.

1 dag oud

3 dagen oud

1 week oud

10 dagen oud

2 weken oud

3 weken oud

Leeftijd	Gewicht	Uiterlijk
1 – 5 dagen	12 gram	Ongeveer zo groot als een kurk, haarloos, roze huid.
1 week	20 gram	De huid wordt iets donkerder. Haarloos, oogjes dicht, oren plat tegen het kopje.
7 - 10 dagen	30 gram	Rode haartjes komen door op de snuit.
2 weken	40 gram	Lijfje is donkergrijs gekleurd, de haren groeien duidelijk. Oogjes nog dicht.
2 – 3 weken	50 gram	Kop, schouders en rug worden nu ook langzaam behaard. Ogen en oren zijn nog gesloten. De onderste snijtanden komen door.
3 weken	70 gram	Zachte glanzende vacht. Ogen en oren nog dicht.
4 weken	80 gram	Roodbruine haren over het hele lijf. Alleen op de buik en de poten zie je witte haartjes komen. Ogen en oren zijn nog steeds gesloten.
4 – 5 weken	100 gram	De vacht wordt dicht. De oogjes beginnen zich te openen; meestal eerst één, de andere volgt, Hier kan enkele dagen tussen zitten. TREK NOOIT DE OOGJES OPEN!
5 weken	110 gram	Vacht over het hele lijfje, ook de witte haren op de buik en binnenkant van de poten. De haren op de staart zijn nog erg kort en liggen parallel en plat. De ogen en oren zijn open.
5 – 6 weken	130 gram	De bovenste snijtanden beginnen door te komen. De staartharen liggen nog steeds plat. De eekhoornbaby kan zich goed rechtop staande houden. De tijd dat hij wakker is wordt langzaam meer. Het eerste vaste voedsel wordt geprobeerd.
6 – 7 weken	150 gram	De vacht is volgroeid. Hij is steeds langer wakker. Het eekhoortje kan zien en is steeds actiever als hij wakker is.
7- 8 weken	180 gram	De staart wordt borstelig. De periodes dat hij wakker is zijn langer en hij is zeer actief. Vast voedsel wordt goed gegeten en verteerd.
8 – 9 weken	200 gram	Het jong is nu zeer actief. Hij ziet eruit als een complete eekhoorn. Hij begint overal aan te knagen en wil graag spelen.
9 - 10 weken	220 gram	Zeer actief en druk! Doorbraak van de kiezen. Het eekhoortje mag naar een grotere kooi met meer vrijheid.
10-12 weken	250 gram	Het eekhoortje is ongeveer op 75% van z'n totale grootte. Hij kan zich zelfstandig verzorgen, noten worden gekraakt. Zeer actief en zeker in z'n klimmen.
12 weken	250 - 300 gram	Het eekhoortje is sterk en goed getraind en kan zichzelf verzorgen. Hij is klaar voor het leven in de vrije natuur.

4. 2. Leeftijdsbepaling bij volwassen eekhoorns

Het is niet mogelijk om de leeftijd van een volwassen eekhoorn te bepalen.

5. Geslachtsbepaling

5. 1. Jonge eekhoorns

Het verschil tussen een mannetje en een vrouwtje is heel goed te zien, ook op zeer jonge leeftijd. De afstand tussen de anus en het geslachtsdeel is bepalend. Bij mannetjes ligt dit ver uit elkaar en bij vrouwtjes ligt dit tegen elkaar aan.

5. 2. Volwassen eekhoorns

Ook bij volwassen eekhoorns is het verschil tussen een mannelijk en een vrouwelijk dier goed te zien. De afstand tussen de anus en het geslachtsdeel is bepalend. Bij mannetjes ligt dit ver uit elkaar en bij vrouwtjes ligt dit tegen elkaar aan. Bij volwassen mannetjes is de balzak goed te zien. Soms is deze donker gekleurd.

Links een vrouwtje en rechts een mannetje

6. Huisvesting

6.1. Huisvesting binnen

6.1.1. Jonge eekhoorns

Eekhoorns zijn door het vervoer gestresst en vaak onderkoeld. Zorg voor een rustige plek in een afgezonderde ruimte. Gebruik de eerste dagen een plastic bak met gazen deksel als huisvesting. Een geschikte maat voor een jonge eekhoorn is 34 x 27 x 22 cm. Gebruik voor meerdere jonge eekhoorns een grotere bak van 42 x 33 x 22 cm.

Een plastic bak houdt de warmte beter vast dan een traliekooi. Gebruik als bodembedekking een witte handdoek: zo is goed te zien hoe de keuteltjes er uit zien en of de eekhoorn zelf al plast. Zolang de jonge dieren warmte nodig hebben is het verstandig de dieren in deze plastic bak te houden. Gebruik als nestmateriaal een extra handdoekje als schuilplek om in weg te kruipen.

Kleine bak

Grote bak

Als de jonge dieren ongeveer vijf à zes weken oud zijn, kunnen ze in een kooi. Let op dat de kooi niet te hoog is omdat ze nog niet erg goed kunnen klimmen. Een hoogte van ongeveer 50 cm is voorlopig voldoende.

Als bodembedekking kan beukenhaksel gebruikt worden, dit is in verschillende maten verkrijgbaar. De middelste maat voldoet het best. Gebruik als schuilplek een handdoek, daar kruipen eekhoorns graag onder. Let op dat er geen gaten in of draden aan zitten, een eekhoorn kan daarin stikken! Was de handdoeken op 90 graden in verband met ziekteverwekkers.

Jonge eekhoorn onder handdoek

Kleine kooien

Grote kooi

Vanaf zeven à acht weken kunnen eekhoorns in een kooi met een hoogte van ongeveer 80 cm. Vanaf 10 weken is er geen maximum hoogte meer.

Vanaf 12 weken kunnen de eekhoorns (afhankelijk van hun gewicht) gehuisvest worden in een buitenren.

6. 1. 2. Volwassen eekhoorns

Als een volwassen eekhoorn binnenkomt is hij meestal in een slechte toestand. Zet daarom de eekhoorn altijd eerst in een grote plastic bak van 42 x 33 x 22 cm. met gazen deksel en indien nodig een warmtelamp. Leg handdoeken op de bodem.

Zodra de eekhoorn iets opknapt kan hij, afhankelijk van het letsel, in een grotere kooi. Indien de eekhoorn b.v. een gebroken poot heeft moet hij klein blijven zitten om het letsel niet te verergeren. Als bodembedekking kan beukenhaksel gebruikt worden. Dit geeft weinig stof en absorbeert goed. Geef een handdoek of kartonnen doosje als schuilplek waar de eekhoorn zich in kan verstoppen.

Grote bak

Grote kooi

Volwassen eekhoorn onder handdoek

6. 2. Huisvesting buiten

6. 2. 1. Jonge en volwassen eekhoorns

Een buitenren is voor jonge en volwassen eekhoorns hetzelfde. Een buitenren moet minimaal 3 x 1,5 meter en ongeveer 2 meter hoog zijn met daarin enkele nestkasten van minimaal 30 x 30 x 40 cm oma afhankelijk van het aantal eekhoorns. Reken per nestkast twee jonge eekhoorns.

Een sluis is onontbeerlijk omdat de eekhoorns anders absoluut ontsnappen. Daarnaast is het bijzonder handig om de eekhoorns in de sluis te vangen als ze uitgezet kunnen worden.

De buitenren kan verder ingericht worden met boomstammen, horizontaal en verticaal, en dennentakken. De dennentakken moeten regelmatig vervangen worden omdat de eekhoorns ze ook als nestmateriaal gebruiken. Biedt beschutting maar bouw het niet te vol. De eekhoorns hebben namelijk veel bewegingsvrijheid nodig. De ren moet minimaal aan twee zijanten worden gedicht met bijvoorbeeld wilgenmatten ter beschutting.

Het best is om het dak ook dicht te maken. Door vocht schimfelt de bodembedekking zeer snel en wordt het voer nat.

Nestkast

Eekhoorn op een nestkast in de buitenren

Voedsel in de buitenren

7. Warmte

7.1. Jonge eekhoorns

Zorg eerst voor een goede lichaamstemperatuur alvorens met voeden te beginnen.

Een onderkoeld dier kan voeding niet verteren. Jonge eekhoorns kunnen zichzelf, ondanks het nestmateriaal en de lichaamswarmte van hun nestgenoten, nog niet goed op temperatuur houden. Kunstmatige warmte is daarom noodzakelijk.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de jongen warm te houden:

- **Couveuse**
Een couveuse als warmtebron is de beste keuze omdat de warme luchtcirculatie er voor zorgt dat overal in de couveuse dezelfde temperatuur is.
- **Warmtelamp**
De warmtelamp is een veel gebruikte warmtebron die prima voldoet en een constante temperatuur geeft. Voor babyeekhoorns die kaal zijn is dit minder geschikt omdat een warmtelamp "inbrandt".
Gebruik altijd een speciale stenen warmtelamp van 60 Watt (Elstein).
Hang de warmtelamp ongeveer 30 cm boven de plastic bak.
Onbehaarde dieren moeten geheel onder de warmtelamp liggen.
Voor behaarde dieren kan de plastic bak zo neer gezet worden dat de dieren de mogelijkheid krijgen om niet direct onder de lamp te hoeven liggen.
- **Elektrisch dekentje**
In de bak of de kooi is dit alleen maar mogelijk voor zeer jonge eekhoorns. Vanaf een leeftijd van vier weken (ogen open) moet het elektrisch dekentje onder de plastic bak geplaatst worden i.v.m. knagen. Onbehaarde dieren moeten geheel op het elektrisch dekentje liggen. Voor wat oudere behaarde dieren kan het elektrisch dekentje zo neergelegd worden dat de dieren de mogelijkheid krijgen om niet direct op het dekentje te hoeven liggen.
- **Kruik of warmwaterzak**
Een kruik of een warmwaterzak is de minst goede keuze omdat deze langzaam afkoelt en de jongen daardoor onderkoeld raken en doodgaan. Met name de nacht is een groot probleem omdat dan minstens drie tot vier keer de kruik vervangen moet worden. De kruik moet altijd omwikkeld worden, bijvoorbeeld met een handdoek, om te voorkomen dat de jongen met het hete rubber of ijzer in contact komen.

Lamphouder

Stenen warmtelamp

7.2. Volwassen eekhoorns

Voor volwassen eekhoorns is warmte meestal niet nodig. In gevallen waarbij de eekhoorn in shock verkeert is warmte wel noodzakelijk. Een warmtelamp is dan het meest geschikt. Deze kan ook half boven de bak gehangen worden zodat de eekhoorn nog kan kiezen.

Een elektrisch dekentje is ook een mogelijkheid maar leg dit dan altijd onder de plastic bak.

8. Voeding

8. 1. Jonge eekhoorns

Pasgeboren eekhoorns hebben een zeer kleine overlevingskans bij het handmatig grootbrengen. De eekhoorns hebben te kort moedermelk gehad waardoor ze essentiële antistoffen missen. Hierdoor hebben ze weinig weerstand en zijn ze zeer bevattelijk voor infecties. In het begin lijken ze het vaak goed te doen, maar meestal gaan ze alsnog na ongeveer twee weken dood. Vanaf ongeveer twee weken oud stijgt de overlevingskans aanzienlijk.

8. 1. 1. De eerste 24 uur

De eerste 24 uur in de opvang zijn van levensbelang. Geef de eerste 24 uur geen melkvoeding, maar geef elke twee à drie uur 1 à 2 ml electrolyten. Electrolyten is een kant en klare zout/suikeroplossing en bestaat uit een zakje met poeder dat gemengd moet worden met afgekoeld gekookt water. Een electrolytenoplossing is onder verschillende namen en merken te koop bij de dierenarts en de apotheek. De oplossing dient in de koelkast bewaard te worden en is maximaal 24 uur houdbaar. De te geven hoeveelheid moet wel eerst verwarmd worden.

Meestal willen de jonge dieren in het begin niets drinken en is het moeilijk om het speentje in het bekje te krijgen. Probeer voorzichtig aan de zijkant van het bekje het speentje naar binnen te brengen want het bekje is teer en raakt snel beschadigd. Begin na 24 uur langzaam de melkvoeding op te bouwen, afhankelijk van de leeftijd van de dieren.

Zakje electrolyten

Jonge eekhoorns moeten geholpen worden bij het plassen omdat normaal gesproken hun moeder dat doet. Neem een zachte tissue en wrijf snel over het geslachtsdeel om zo de urinestroom op gang te brengen. Blijf dit net zolang doen totdat er geen urine meer uitkomt. Wrijf niet te hard omdat er dan roodheid en irritatie kan ontstaan.

Poepen kunnen ze wel direct zelf. Houd goed in de gaten of het droge keuteltjes blijven.

8. 1. 2. Voedingsformule

Eekhoorns zogen in de natuur hun jongen zeer regelmatig. De moedermelk is rijk aan vetten en eiwitten zodat de jongen snel kunnen groeien. Het is bijna onmogelijk om deze samenstelling exact na te bootsen met zelfgemaakte melk.

De gebruikte voedingsformule bestaat uit twee verschillende melkpoeders. Door het mengen van deze melkpoeders wordt het juiste vet- en eiwitgehalte bereikt dat nagenoeg gelijk is aan de moedermelk van eekhoorns.

Overzicht analyse van moedermelk en melkpoeder

analyse van moedermelk grijze eekhoorn (*Sciurus carolinensis*) en (gebruikte) melkpoeder

	Eiwit	Vet	Lactose
Eekhoornmelk	35.4 %	47.6 %	11.8 %
Multi Milk + Esbilac	32.0 %	45.0 %	11.3 %

8. 1. 3. De mengverhouding

De basismelk heet Multi Milk en de toevoeging heet Esbilac.

Als mengverhouding geldt:

1 deel Multimilk + 2 delen Esbilac + 4½ delen water.

Op 3 delen poeder moet 4½ delen gekookt, lauw water.

Vermeng eerst de twee poeders goed en doe dan pas het water erbij. Daarna goed schudden tot de poeders geheel zijn opgelost.

De melk dient na afkoeling in de koelkast bewaard te worden en is maximaal 24 uur houdbaar.

De melkpoeders

De melk van zeer jonge eekhoorns hebben de eerste twee weken een afwijkende mengverhouding.

Eekhoorns die kaal zijn krijgen een andere samenstelling: 1 deel Esbilac + 2 delen water.

Na enkele dagen: 1 deel Esbilac + 1½ deel water, daarna voorzichtig wat Multimilk toevoegen.

Wanneer de haartjes doorkomen kan de standaardsamenstelling worden gebruikt.

De te geven hoeveelheid voeding moet eerst verwarmd worden in bijvoorbeeld een flessenwarmer. Verwarm de melk nooit in de magnetron omdat het te warm wordt. Melk die te warm wordt verliest namelijk voedingsstoffen.

Esbilac en Multi Milk zijn in principe verkrijgbaar bij de dierenarts. Omdat het dure producten zijn, hebben de meeste dierenartsen het niet altijd op voorraad. Ze kunnen het wel altijd bestellen.

8. 1. 4. Voedingsschema

Het onderstaand voedingsschema is een richtlijn om mee te beginnen.

VOEDINGSSCHEMA			
Dag 1: 6 – 8 x electrolytenoplossing			
Vanaf dag 2: melk			
Gewicht	Hoeveelheid	Aantal voedingen per 24 uur	Frequentie
10 gram	0,2 ml	9	2 - 2½ uur + 1 nachtvoeding
20 gram	0,3 ml	9	2 - 2½ uur + 1 nachtvoeding
30 gram	0,4 ml	9	2½ uur + 1 nachtvoeding
40 gram	0,5 ml	8	2½ uur + 1 nachtvoeding
50 gram	0,8 ml	7	2½ uur
60 gram	1,3 ml	6	3 uur
70 gram	1,5 ml	6	3 uur
80 gram	2 ml	6	3 uur
90 gram	2,5 ml	6	3 uur
100 gram	3 ml	6	3 uur
120 gram	3,5 ml	6	3 uur
160 gram	3,8 ml	5	4 uur
180 gram	4 ml	5	4 uur
200 gram	4,5 ml	4	4 uur
220 gram	4,8 ml	2	6 uur

LET OP: De hoeveelheden zijn alleen van toepassing voor de genoemde melkpoeders.

De eerste twee dagen zal de eekhoorn nog niet altijd de aangegeven hoeveelheid melk volgens het schema drinken. Probeer wel, zodra de eekhoorn goed drinkt, de aangegeven hoeveelheid te bereiken. Verhoog de hoeveelheid elke dag met 0,1 ml tot 0,2 ml.

Een voorbeeld: als een eekhoorn 50 gram weegt krijgt hij volgens schema 0,8 ml per voeding. Als de eekhoorn 52 gram weegt krijgt hij 0,9 ml. Als de eekhoorn 55 gram weegt krijgt hij 1,0 ml. Werk zo verder langzaam naar het lichaamsgewicht en het aantal ml toe volgens het voedingsschema. Verhoog dus niet in één keer met 0,5 ml!

8. 1. 5. Voedingsmethode

Gebruik altijd om te beginnen een 1 ml spuitje omdat deze langzaam druppelt. Grotere spuitjes laten de vloeistof sneller door waardoor het risico bestaat dat de vloeistof in de luchtpijp of longen gespoten wordt. Als dit gebeurt gaan de dieren zeer snel rochelen en krijgen ze meestal longontsteking. Onderneem dan onmiddellijk actie en ga direct naar de dierenarts.

1 ml spuitje

Gebruik nooit flesjes, ook al zijn deze speciaal ontwikkeld voor jonge dieren. Voor eekhoorns zijn ze absoluut ongeschikt: de juiste hoeveelheid melk is niet af te lezen en de dieren krijgen veel te veel voeding in één keer binnen. Dit kan tot bovenstaande problemen en diarree leiden. Als er melk uit de neus komt gaat de vloeistof te snel. Laat de vloeistof dan langzamer in het bekje stromen en maak de neus direct schoon.

Het is voor de eekhoorn prettig als er een speentje gebruikt wordt. Schuif het speentje over het spuitje totdat het niet verder kan. Als het speentje niet goed doorgeschoven is loopt de melk in de speen en krijgt de eekhoorn niets binnen. Kook de speentjes 2 keer per week uit. Maak na het voeden het bekje goed schoon met een tissue. Opgedroogde melk rondom de bek leidt tot korsten. Dit gaat stinken en leidt uiteindelijk tot (tijdelijke) kaalheid.

Fout

Goed

8. 1. 6. Vijf à zes weken

Vanaf deze leeftijd beginnen de jonge eekhoorns zelfstandig aan hardvoer te knabbelen. Het stelt niet veel voor maar het is wel belangrijk voor de ontwikkeling. Geef een mengsel van knaagdierenvoer, bijvoorbeeld hamstervoer, met daarbij wat zonnepitten, mais en pinda's. Naast het hardvoer krijgen ze nog gewoon volgens het voedingschema een aantal keren per dag melkvoeding.

Jonge eekhoorns aan het eten

8. 2. Volwassen eekhoorns

Volwassen eekhoorns eten een mengsel van knaagdierenvoer, bij voorkeur hamstervoer met daar doorheen hazelnoten en walnoten. Verder, afhankelijk van het seizoen, voedsel uit de natuur zoals: eikels, hazelnoten, beukenootjes, tamme kastanjes en dennenappels. Daarnaast kan er ook 1 à 2 keer per week wat fruit en/of groente zoals appel, druif, aardbei, pruim, tomaat, broccoli, andijvie enzovoort. Een halve kokosnoot of een maiskolf houdt ze ook een tijdje bezig.

8. 3. Volwassen zieke en gewonde eekhoorns

Indien een volwassen eekhoorn ziek of gewond is zal hij niet of nauwelijks eten. Geef de eerste dag een paar keer een electrolytenoplossing met een spuitje in de bek. Als de eekhoorn daarna nog niet zelfstandig kan eten, maak dan een papje van de melkvoeding die voor de jonge eekhoorns gebruikt wordt. Meng daar doorheen een klein beetje bambix. Zorg wel dat het vloeibaar blijft zodat het door een spuitje kan. Als de eekhoorn kaakletsel heeft of een zere bek na een aanrijding maar wel zelf kan eten, geef dan dezelfde pap in een schaalje. Daarnaast is babyfruit uit een potje, van bijvoorbeeld Olvarit, een goede afwisseling. Dit vinden bijna alle eekhoorns lekker. Hou de conditie en het gewicht van deze eekhoorns goed in de gaten omdat ze vrij snel gewicht verliezen. Biedt daarom meerdere keren per dag dit soort voedsel aan.

Potje babyfruit

9. Wegen

9. 1. Jonge eekhoorns

Weeg de dieren dagelijks vóór de voeding op een vast tijdstip. Gebruik hiervoor altijd een digitale weegschaal die tot op één of twee gram nauwkeurig kan wegen. De eerste 24 uur en de dagen daarna zullen de dieren in gewicht afnemen. Na ongeveer een week wordt het gewicht stabiel en zal het vervolgens toenemen.

9. 2. Volwassen eekhoorns

Het wegen van volwassen eekhoorns is in principe niet noodzakelijk. Daarnaast zorgt het voor veel stress en het is bovendien moeilijk. Als het toch moet gebeuren, om bijvoorbeeld de dosering voor medicijnen te bepalen, doe de eekhoorn dan in een bakje dat afgesloten kan worden. Zet de eekhoorn met het bakje op de weegschaal en weeg later het bakje alleen zodat je dat gewicht in mindering kan brengen. Zo weet je precies wat de eekhoorn weegt.

Digitale weegschaal

10. Hanteren

10. 1. Jonge eekhoorns

Zeer jonge dieren kunnen nog niet zelfstandig staan. Neem de jonge dieren goed in de hand en let op dat het achterlijfje er niet bij bungelt. Leg de jonge dieren niet echt op hun rug, maar houd ze een beetje schuin (ongeveer 45 graden). Zodra ze goed zelf op de achterpootjes kunnen staan en ze het drinken goed door hebben, kunnen ze deels zelfstandig staan.

Schuin liggend in de hand

Deels zelfstandig staan

10. 2. Volwassen eekhoorns

Het risico dat een volwassen eekhoorn bijt is groot. Pak een volwassen eekhoorn altijd met stevige (tuin)handschoenen vast. Het nadeel is helaas dat je minder goed kan voelen en minder grip hebt. Probeer de eekhoorn stevig achter zijn kaken vast te pakken zodat hij niet kan bijten. Ondersteun het achterlijf met de andere hand.

Behandel een zieke of gewonde eekhoorn altijd met zijn tweeën zodat één persoon zich kan concentreren op het vasthouden en de andere persoon de handelingen kan uitvoeren.

Stevig vasthouden...

... en niet meer loslaten!

11. Gedrag

11. 1. Jonge eekhoorns

Jonge eekhoorns zien er zeer vriendelijk en aibaar uit. Toch is het belangrijk het contact met de dieren zoveel mogelijk te beperken om de dieren wild te houden. Praat daarom niet tegen de dieren en aai ze niet. Kom alleen om te voeren en laat ze daarna weer met rust.

Jonge eekhoorns zijn erg sociaal en speels en spelen veel met elkaar. Het is daarom ook belangrijk de jonge eekhoorns samen op te laten groeien. Jonge eekhoorns kunnen probleemloos bij elkaar gezet worden. Ze zijn altijd bij elkaar en verblijven graag met z'n allen onder de handdoek. Probeer zoveel mogelijk op leeftijd bij elkaar te zetten en vorm groepjes van ongeveer vier à vijf eekhoorns. Zo'n groepje kan dan ook samen uitgewent en uitgezet worden.

Jonge eekhoorns lijken in de opvang tam te worden. Het is echter een fabel dat eekhoorns tam worden in gevangenschap. Hier zijn vele generaties fokken voor nodig. Op een leeftijd van ongeveer 9 à 10 weken gaat "de knop" vanzelf om. Ze willen niet meer vastgepakt worden en ze beginnen een beetje te bijten. Eenmaal buiten in de uitwenfase komt ogenblikkelijk het instinct weer boven en worden eekhoorns snel weer schuw.

11. 2. Volwassen eekhoorns

Volwassen eekhoorns hebben tijdens de opvangperiode veel last van stress. Dit is in principe normaal omdat het een wild dier is. Hij komt rechtstreeks uit de natuur en hij is niet aan mensen gewend. Hij zal ook enigszins apatisch gedrag vertonen en daardoor moeilijk te beoordelen zijn. Het kan zelfs voorkomen dat de eekhoorn de eerste paar dagen niets wil eten en drinken, met gewichtsverlies gevolg. Hier is helaas niets aan te doen. Dwangvoeren is geen optie.

Probeer de stress zoveel mogelijk te beperken door de eekhoorn in een zo rustig mogelijke ruimte te huisvesten waar niet de hele dag mensen komen. Geef altijd iets van beschutting in de kooi waar hij in kan wegkruipen, zoals een doosje of een handdoek.

Een natuurlijk middel dat de stress wat kan verminderen is de bloesemremedie Rescue van Bach. Geef de eerste dagen elke dag 4 druppels door het drinkwater.

Soms zijn eekhoorns een paar dagen in shock, na bijvoorbeeld een aanrijding. Als er geen ernstig letsel is knappen ze vaak binnen een paar dagen al op. Als ze weer levendig zijn en zich zelfstandig kunnen redden, zet ze dan weer gelijk terug op de plek waar ze gevonden zijn. De fase van het uitwennen in een buitenren kan dan overgeslagen worden.

Als er sprake is van ernstiger letsel waardoor de eekhoorn enkele weken in een kooi moet blijven, is uitwennen in een buitenren wel van belang. De spiermassa neemt namelijk zeer snel af wanneer er weinig mogelijkheid tot beweging is.

Huisvest volwassen eekhoorns altijd alleen, zowel binnen als buiten. Zodra een eekhoorn volwassen is kan hij zich naar soortgenoten agressief gedragen.

11. 3. Gedragsverrijking

Omgevingsverrijking wordt ook wel omschreven als het verbeteren van de omgeving van dieren in gevangenschap om natuurlijk gedrag te stimuleren en op die manier hun welzijn te verbeteren.

Deze steeds weer nieuwe verandering in de omgeving zorgt voor het geestelijk gezond houden van de eekhoorn. Hierdoor kan het afwijkende gedrag minder worden.

De gegeven verrijking moet veilig zijn en geen gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

Daarnaast moet de verrijking geen al te hoge moeilijkheidsgraad hebben omdat dat frustratie en dus stress op kan leveren. Verder is het van belang dat als de verrijking een los attribuut is dit gedurende korte periodes op een dag aangeboden wordt. Door gewenning verliest de verrijking zijn effect.

Verrijking hoeft niet gegeven te worden als er die dag sprake is geweest van een samenvoeging, een verhuizing, een bezoek aan de dierenarts of als de kooi opnieuw is ingericht of verschoond.

Verrijking kan bestaan uit:

Sociale contacten

Met sociale contacten wordt bedoeld: de nabijheid of het samenvoegen van soortgenoten. Vooral jonge eekhoorns spelen met elkaar als ze samen een kooi delen. Daarnaast houden vooral de wat kleinere eekhoorns elkaar warm als ze samen in een kooi liggen.

Inrichting van de kooi

Eekhoorns zijn knaagdieren en klimmen graag. Bij de inrichting van vooral de buitenrennen dient hier rekening mee gehouden te worden. In de klim- en knaagbehoefte kan worden voorzien door het aanbieden van:

- Hele bomen of takken om in te klimmen en aan te knagen
Er kan gebruik gemaakt worden van takken van loofhout (wilg, berk, eik, beuk, es, esdoorn en populier) of takken van naaldhout (den, spar en diverse conifeersoorten). Gebruik GEEN takken van Buxus of Taxus want deze zijn zeer giftig. Daarnaast is het beter geen tropisch hardhout en industriehout te gebruiken omdat deze lange vezels bevatten die in de kaak van een eekhoorn kunnen blijven steken. Ook kunnen deze houtsoorten voor vergiftiging zorgen. Let op dat de takken niet gaan schimmelen.
- Overige knaagobjecten
Naast hele bomen en takken kunnen als knaagobject ook kleine en grote wortelstronken gebruikt worden. Omdat de tanden van een eekhoorn zijn hele leven doorgroeien moet hij altijd kalk kunnen opnemen. Voor dit doel kunnen kalkblokken, gekookte mergpijp, sepia's, stukken hertengeweï, hoeven van paarden en koeien en likstenen voor landbouwhuisdieren gegeven worden.
- Overige klimobjecten
Touw, zoals manillatrossen die bij de scheepvaart gebruikt worden, is een goed verrijgingsobject dat het klimmen bevordert.
- Nestkastjes/huisjes
Eekhoorns zijn schuwe dieren en voelen zich prettig als ze een plek hebben om zich in te verstoppen. In de buitenrennen kan gebruik gemaakt worden van nestkasten. Als dieren binnen in een kooi gehouden worden kan gebruik gemaakt worden van een knaagdierenhuisje of van een kartonnen doos. Het voordeel van een doos is dat deze gemakkelijk te vervangen is en de dieren eraan kunnen knagen.
- Voederhuisjes
Het ophangen van speciale eekhoornvoederhuisjes op verschillende plaatsen in de ren is voor de eekhoorn ook een vorm van verrijking. Door de plaats van de huisjes zo nu en dan te veranderen blijft het extra spannend. In de huisjes kunnen bijvoorbeeld hazelnoten gestopt worden.

Losse attributen met voedsel uit het dagelijkse dieet

In de natuur moeten eekhoorns naar hun voedsel zoeken. Door het voedsel niet altijd op dezelfde plaats in de kooi of buitenrennen aan te bieden maar het te verstoppen, wordt de eekhoorn gestimuleerd op zoek te gaan naar zijn eten.

Verstoppen van het voedsel kan op verschillende manieren:

- Dagelijks voedsel in een doosje of een wc-rol verstoppen
Stop het voedsel in een doosje of een wc-rol en vouw het dicht. Op deze manier moet de eekhoorn zoeken naar zijn voedsel en zijn tanden gebruiken om het te bemachtigen.
- Meerdere voederplekken door de kooi of buitenrennen
Door op verschillende plaatsen kleine hoeveelheden voedsel aan te bieden en de plek van aanbieden te variëren, wordt de eekhoorn gestimuleerd om naar voedsel te zoeken.
- Turf ophangen met daarin zaden gedrukt
Turf is onschadelijk voor eekhoorns. Door in het turf zaden en noten te drukken en het turf ergens op te hangen waar de eekhoorn niet te gemakkelijk bij kan, worden de dieren gestimuleerd moeite te doen om hun voedsel te bemachtigen.

Losse attributen met extra voedsel

Zo nu en dan een extraatje in het dieet is ook voor de eekhoorn een traktatie.

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Fruittakken om te knagen
Zorg er voor dat de takken er weer uitgehaald worden i.v.m schimmel.
- Verse takken met bladeren
Jonge bladeren zijn voor de eekhoorn een leuk extraatje om aan te knagen.
- Onrijpe bloesem van de eik, eikels, kastanjes, beukenootjes en maïskolven
- Kokosnoot en andere harde noten
- Maïskolf vastmaken aan de tralies
- Dennenappel vullen met pindakaas
- Vastgemaakte appels
Er kan met een appelboor een gat in de appel gemaakt worden zodat de appel met een touw opgehangen kan worden.
- Pindakaas of honing op een tak smeren
- Ingegraven noten
Eekhoorns vinden het leuk om te graven. Begraaf de noten niet te diep want de eekhoorn moet ze wel kunnen vinden. Als ze eenmaal doorhebben hoe het werkt kunnen de noten dieper ingegraven worden.

Maïskolf vastgemaakt aan de tralies

12. Uitwennen

12. 1. Jonge eekhoorns

Eenmaal geflest en gespeend breekt een belangrijke fase aan, namelijk het terugzetten in de natuur. Van een beschutte kooi met knaagdierenvoer binnenshuis naar een bos met bomen en vijanden is een hele grote overgang. Het is dan ook noodzakelijk de jonge dieren (weer) te laten wennen aan het leven buiten (uitwennen) met de daarbijbehorende voeding. Zonder uitwennen zijn de jonge dieren ten dode opgeschreven.

Zoals gezegd is het een fabel dat wilde dieren in gevangenschap tam worden en terug in de natuur niet zullen overleven. Wilde dieren in gevangenschap houden gaat in tegen hun gedragspatroon en veroorzaakt hierdoor dierenleed. Het is uiteraard moeilijk te achterhalen hoe het de gefleste dieren vergaat als ze eenmaal zijn uitgezet, maar levenslange gevangenschap is voor deze wilde dieren geen optie. De uitwenfase en het gebied waar de jonge dieren worden uitgezet zijn dan ook erg belangrijk. Het behoeft geen betoog dat het na alle tijdsbesteding en kosten van het flessen niet de bedoeling is dat de jonge eekhoorns in het wild geen optimale kans hebben. Het blijft echter de natuur.

Moedereekhoorn zoogt haar jongen acht tot tien weken. In de opvang duurt het vaak wat langer omdat de start soms moeizaam is. Het gewicht van de jonge dieren (vanaf ongeveer 200 gram) en hun eetgedrag zijn de belangrijkste criteria om met de uitwenfase te beginnen. Tegen die tijd zijn ze meestal ongeveer 12 weken oud. De eekhoorns zijn inmiddels al behoorlijk onhandelbaar en laten zich nog amper hanteren. Vanaf vier maanden zijn ze klaar om voor zichzelf te kunnen zorgen.

Afbouwen van de melkvoeding, het zelf eten van gemengd knaagdieren- en groenvoer én toename in lichaamsgewicht zijn de criteria waarop de jonge eekhoorns naar buiten kunnen om terug te wennen in de natuur. Vanaf mei tot en met eind oktober is het geen probleem de dieren uit te wennen en uit te zetten. In november is het weer echter al te koud en te nat, er is bijna niets meer te eten en er kan ook geen wintervoorraad meer aangelegd worden. Vanaf november is het de enige optie om de jonge eekhoorns tot en met het volgend voorjaar in een buitenren te huisvesten. Belangrijk is dat de buitenren optimale beschutting biedt tegen kou, wind en regen.

Voor het uitwennen in een buitenren moet minimaal twee à drie weken uitgetrokken worden.

Soms vindt er een terugval plaats. Dit is te merken aan vermagering, soms in combinatie met diarree. Wat hier precies de oorzaak van is is niet duidelijk. Zeker is dat stress in ieder geval een grote rol speelt.

De beste locatie voor een buitenren is een beschutte plek, het liefst in het bos, waarbij het belangrijk is dat de dieren goed in de gaten gehouden worden. Controleer minimaal één maal per dag om te zien of ze goed eten en niet ziek zijn. Ververs elke dag het voer en water.

12. 2. Volwassen eekhoorns

Het uitwennen in een buitenren is alleen noodzakelijk als een volwassen eekhoorn langer dan enkele weken binnen in een kooi heeft gezeten. In de winter is het belangrijk dat de eekhoorn niet voor langere tijd in een verwarmde ruimte heeft gezeten. Zet hem dan eerst een week in een onverwarmde ruimte voordat hij naar buiten gaat.

13. Uitzetten

13. 1. Jonge eekhoorns

Als de jonge dieren goed gewend zijn aan de buitentemperatuur, de aangeboden voeding en als de dieren zich schuw gedragen, dan is het tijd om de eekhoorns uit te zetten. Controleer de eekhoorn op algehele conditie en check het gebit. Behandel de eekhoorn met vloeiendruppels, zodat hij in ieder geval de eerste weken beschermd is tegen uitwendige parasieten. Voor het uitzetten is het belangrijk een gebied te vinden waar andere eekhoorns voorkomen en zo min mogelijk natuurlijke vijanden zijn. Een gemengd bos heeft de voorkeur boven een loofbos omdat dit meer voedsel biedt. De vindplaats kan een optie zijn, maar vaak worden eekhoorns bij zeer drukke wegen en/of in woonwijken gevonden. Zoek in dat geval een andere lokatie. Informeer bijvoorbeeld bij de plaatselijke boswachter of terreinbeheerder. Zij hebben meestal goede kennis van een bepaald gebied en kunnen adviseren waar eekhoornpopulaties leven.

Van mei tot en met eind oktober, uiteraard afhankelijk van de weersomstandigheden, kunnen jonge eekhoorns uitgezet worden. Op de dag van het daadwerkelijke uitzetten en de daaropvolgende dagen is het belangrijk dat het weer redelijk droog is, er geen storm woedt, dat de temperatuur ergens tussen de tien tot vijftien graden Celsius schommelt en de nachten niet te koud zijn. Het weer moet enkele dagen stabiel zijn.

Het beste tijdstip van uitzetten is in de loop van de ochtend, zodat de jonge eekhoorns de hele dag de tijd hebben om een schuilplaats te zoeken en te vinden.

Een soft release heeft de voorkeur, dit wil zeggen dat de eekhoorns nog een poosje bijgevoerd worden met hetzelfde voer dat ze in de opvangperiode hebben gehad. De eerste week om de dag hier en daar een handje voer, de tweede week om de twee dagen, en de derde week nog één à twee keer. Ook een bakje water is de eerste tijd belangrijk.

Vervoer de jonge eekhoorns in een vervoersmand met daaroverheen een handdoek.

Laat de reis zo kort mogelijk duren. Zet de vervoersmand open op een beschutte plek en geef de eekhoorns de gelegenheid om zelf tevoorschijn te komen. Aanvankelijk zullen ze achterin de vervoersmand blijven zitten. Als ze er uit zichzelf uitgaan zijn ze meestal niet overdreven gestresst. Help ze een handje als het te lang duurt. Helaas zorgt dit voor iets meer stress, maar dit is niet te vermijden.

13. 2. Volwassen eekhoorns

Probeer de eekhoorn altijd op de plek waar hij gevonden is terug te zetten. De eekhoorn heeft daar zijn eigen nest en route. Dit maakt de terugkeer in de natuur wat makkelijker voor hem. Controleer de eekhoorn op algehele conditie en check het gebit. Behandel de eekhoorn met vloeiendruppels, zodat hij in ieder geval de eerste weken beschermd is tegen uitwendige parasieten.

Een soft release is niet noodzakelijk omdat volwassen eekhoorns de draad direct weer op kunnen pakken. Volwassen eekhoorns blijven nooit lang in de vervoersmand zitten. Ze springen er direct uit en rennen hard weg.

Zal ik wel of zal ik niet?

Okee, dan ga ik toch maar.

De vrijheid!

Boompje in...

...even omkijken...

...en boompje weer uit.